

Kansainväliset kaupunkivertailut: yhteen veto

Helsinki

Sisällys

Johdanto	4
1. UN-Habitat: <i>City Prosperity Index</i>	6
2. European Metropolitan Transport Authorities (EMTA): <i>Benchmarking in European Service of Public Transport</i>	7
3. GDS-Index, collaborative business initiative: <i>Global Sustainable Destination Index</i>	8
4. Union of International Associations: <i>International Meetings Statistics Report</i>	10
5. European Cities Marketing: <i>Benchmarking Report</i>	11
6. Rutgers SPAA: <i>Global E-Governance Survey</i>	12
7. IESE Business School: <i>Cities in Motion Index</i>	13
8. Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International: <i>Finland local open data census</i>	14
9. European Commission/European Data Portal: <i>Open Data Maturity in Europe</i>	15
10. OECD: <i>Programme for International Student Assessment (PISA)</i>	16
11. INSEAD & The Adecco Group: <i>Global City Talent Competitiveness Index</i>	17
12. Economist Intelligence Unit: <i>Global Liveability Index</i>	18
13. fDi Intelligence: <i>European Cities and Regions of the Future</i>	19
14. Startup Genome: <i>Global Startup Ecosystem Report</i>	20

Kuva: Veeti Haapsamo / Helsinki Marketing

Johdanto

Helsingin kaupunkistrategiaan 2017–2021 on kirjattu: ”Ollakseen vielä vahvemmin hyödyksi koko maan suotuisalle kehitykselle Helsinki kohottaa omaa tavoitetasoaan maailman johtavien kaupunkien välisissä vertailuissa. Kaupunki valitsee muutaman laadukkaan kansainvälisen vertailun ja rankingin, seuraa näitä systemaattisesti ja pyrkii parantamaan sijoitustaan.”

Kaupunkiorganisaation sisällä toimiva työryhmä kokosi loppuvuoden 2017 ja alkuvuoden 2018 aikana listan 14 kansainvälisestä vertailusta ja rankingista, joita ehdotettiin seurattavaksi säännöllisesti kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä. Kaupunginhallitus merkitsi tämän listan tiedoksi 12.3.2018. Erillistä päätöstä valittavista vertailuista ei tehty, koska vertailujen jatkuvuus on jossain määrin epävarmempaa kuin mittareiden perustana olevien tilastojen ja tutkimuksien. Tämän vuoksi haluttiin turvata mahdollisuus ottaa mukaan uusia sekä jättää pois vertailuja olosuhteiden muuttuessa.

Tässä raportissa kerrotaan siitä, miten Helsinki on menestynyt kussakin seurattavaksi valitussa vertailussa erityisesti tämän valtuustokauden aikana eli vuodesta 2017 lähtien. Muutama vuonna 2018 seurattavaksi valittu vertailu on sittemmin lakannut ilmestymästä tai niiden jatkuvuuteen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Näiden tilalle on mahdollisuuksien mukaan valittu korvaava vertailu. Kaikkia tässä raportissa mainittuja vertailuja on seurattu säännöllisesti ympäri vuoden, ja vertailutuloksista on viestitty tuoreeltaan sekä kaupunkiorganisaation sisäettä ulkopuolella.

Taulukko 1.

Helsingin sijoittuminen seurattavissa vertailuissa 2016–2019¹

Vertailun nimi	Vertailun laatija	2016	2017	2018	2019	Seurattu sijoitus
Benchmarking in European Service of Public Transport	European Metropolitan Transport Authorities, EMTA	2.	2.	2.	2.	Kokonaissijoitus vertailussa (vertailualueena HSL-alue/Helsingin seutu)
Global Destination Sustainability Index (GDS-Index)	GDS-Index, collaborative business initiative	6.	6.	5.	(Tulossa)	Kokonaissijoitus vertailussa
International Meetings Statistics Report	Union of International Associations	24.	15.	20.	(Tulossa)	Kokonaissijoitus vertailussa
Benchmarking Report	European Cities Marketing	5.	5.	2.	(Tulossa)	Yöpymisten kasvu pohjoismaisten pääkaupunkien vertailussa
Cities in Motion Index (CIMI)	IESE Business School	38.	52.	55.	66.	Sijoittuminen teknologia-osa-alueella
Finland local open data census	Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International	1.	-	1.	(Tulossa)	Kokonaissijoitus vertailussa
Open Data Maturity in Europe	European Commission / European Data Portal	8.	5.	20.	(Tulossa)	Kokonaissijoitus vertailussa (vertailualueena Suomi)
Programme for International Student Assessment (PISA)	OECD:n jäsenmaiden yhteinen tutkimusohjelma	-	-	-	(Tulossa)	(Ei aiempaa vertailukelpoista tietoa Helsingin tasolla)
Global City Talent Competitiveness Index	INSEAD, Adecco Group, Tata Communications	-	3.	5.	7.	Kokonaissijoitus vertailussa
Global Liveability Index	Economist Intelligence Unit (EIU)	9.	9.	16.	(Tulossa)	Kokonaissijoitus vertailussa
European Cities and Regions of the Future	fDi Intelligence	24.	-	15.	-	Kokonaissijoitus vertailussa
Global Startup Ecosystem Report	Startup Genome					(Ei yksittäistä seurattavaa sijoitusta)

¹ Huom! Tässä taulukossa vertailutulokset on yhdenmukaisuuden vuoksi esitetty niiden julkaisuvuoden mukaan. Usein vertailun pohjana käytetty data on kuitenkin kerätty edellisenä vuonna tai vielä aikaisemmin.

1. UN-Habitat: *City Prosperity Index*

Kyseisen vertailun jatko on epävarma. Mahdollisia korvaavia vaihtoehtoja selvitetään.

Yhdistyneiden kansakuntien asuinyhdyskuntaohjelman eli UN-Habitatin tuottama *City Prosperity Index* -vertailu julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2012. Seuraava raportti ilmestyi vuonna 2015, minkä jälkeen vertailusta ei ole ilmestynyt uudempia versioita.

Toistaiseksi tiedossa ei ole sellaista sosiaalista kestävyyttä koskevaa vertailua, joka sopisi *City Prosperity Indexin* tilalla seurattavaksi. Sekä *City Prosperity Indexin* seuraamista että mahdollisen vaihtoehtoisen vertailun kartoittamista jatketaan valtuustokauden jälkipuoliskolla.

2. European Metropolitan Transport Authorities (EMTA): *Benchmarking in European Service of Public Transport*

Liikenteen kestävyden osalta kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä seurataan BEST-vertailua (*Benchmarking in European Service of Public Transport*). Vertailussa on tällä hetkellä mukana kahdeksan eurooppalaista kaupunkia, Helsingin seutu (HSL-alue) mukaan lukien. HSL-alue on menestynyt BEST-vertailussa erinomaisesti. Vuosina 2010–2014 se oli vertailussa 1. sijalla, ja vuodesta 2015 lähtien 2. sijalla Geneven jälkeen.

BEST-vertailu on vuosittain tehtävä kyselytutkimus, jossa mitataan eurooppalaisten kaupunkien asukkaiden tyytyväisyyttä joukkoliikenteeseen. Uusimmassa eli vuonna 2018 toteutetussa kyselyssä olivat mukana HSL-alueen lisäksi myös Bergen, Geneve, Kööpenhamina, Oslo, Rotterdam, Trondheim ja Tukholma. Vuonna 2018 kyselyyn osallistui yhteensä yli 13 000 vastaajaa, joista HSL-alueella hieman yli 2 100.

Kansainvälisessä vertailussa HSL-alueen suurimpana vahvuutena muihin BEST-vertailukaupunkeihin verrattuna erottuu istumapaikan saamisen helppous (vuonna 2018 tyytyväisiä 85 %); tältä osin HSL-alue on aina sijoittunut vertailussa vahvasti. Muita suhteellisia vahvuuksia ovat esimerkiksi kulku-

välineiden nykyaikaisuus (tyytyväisiä 82 %) sekä aikataulussa pysyminen (tyytyväisiä 77 %). Tyytyväisyys kulkuvälineiden nykyaikaisuuteen on kasvanut jatkuvasti, kun taas aikataulussa pysymisen osalta muutosta ei ole juuri tapahtunut vuoden 2015 jälkeen.

HSL-alueen selvästi suurimmat heikkoudet kansainvälisessä vertailussa sen sijaan ovat tiedotus pysäkeillä ja terminaaleissa (vuonna 2018 tyytyväisiä 51 %) sekä henkilökunnan kyky vastata kysymyksiin (tyytyväisiä 56 %). Vaikka tyytyväisyys tiedotukseen on edelleen alhaisella tasolla, se on kuitenkin kasvanut tasaisesti vuodesta 2010 lähtien, jolloin tyytyväisiä oli vain kolmannes vastaajista. Sen sijaan henkilökunnan kyky vastata kysymyksiin on laskenut hieman vuodesta 2015 lähtien.

3. GDS-Index, collaborative business initiative: *Global Sustainable Destination Index*

Vihreän talouden osalta seurataan Helsingin sijoittumista *Global Sustainable Destination Indexissä (GDS-Index)*. Vuosina 2016 ja 2017 Helsinki sijoittui vertailussa 6. sijalle ja vuonna 2018 jaetulle 5. sijalle.

Alkuperäisellä, 12.3.2018 kaupunginhallitukselle esitetyllä listalla vihreän talouden osalta ehdotettiin seurattavaksi Dual Citizen LLC:n tuottamaa *Global Green Economy Indexiä*. Sittemmin kyseinen vertailu on kuitenkin lakannut ilmestymästä kaupunkitasoisena, joten sen sijasta ryhdyttiin seuraamaan *GDS-Indexiä*.

Vuosittain ilmestyvän *GDS-Indexin* taustavoimina toimii joukko suuria kansainvälisiä kongressijärjestöjä, muun muassa International Congress and Convention Association (ICCA) sekä European Cities Marketing (ECM). Vuodesta 2016 lähtien julkaistun *GDS-Indexin* tarkoitus on auttaa kongressialan toimijoita edistämään vastuullisia käytäntöjä bisnesmatkailussa ja tapahtumateollisuudessa. Konkreettisesti *GDS-Indexissä* arvioidaan sitä, miten hyvin kestävyys toteutuu eri kaupungeissa ympäristön, yhteiskunnan, palveluntuotajien sekä kongressikeskusten osalta.

Helsinki on ollut alusta lähtien vahvasti mukana *GDS-Indexin* toteutuksessa: jo vuonna 2012 Helsinki oli mukana allekirjoittamassa indeksin

taustalla olevaa kestävä kehityksen julistusta. Ensimmäisessä, vuonna 2016 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 6. sijalle 35 kaupungin joukossa, ja vuonna 2017 jälleen 6. sijalle, silloin 38 kaupungin joukossa. Viimeisimmässä eli vuonna 2018 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui *GDS-Indexissä* Uppsalan kanssa jaetulle 5. sijalle. Vuonna 2016 *GDS-Indexin* yhteydessä jaettiin myös erillinen *Innovation Award* -palkinto, jonka Helsinki voitti vuosina 2012–2014 toteutetulla *Greening Events* -projektilla.

Taulukossa 2 eritellään Helsingin suoriutumista *GDS-Indexin* yksittäisillä osa-alueilla vuosina 2016–2018. Taulukosta käy ilmi, että Helsingin kokonaispistemäärä vertailussa on parantunut tasaisesti joka vuosi (66 % maksimista vuonna 2016, 78 % vuonna 2017, 84 % vuonna 2018). Myönteistä kehitystä on tapahtunut kaikilla muilla osa-alueilla paitsi yhteiskunnallisen kestävyden kategoriassa. Kyseisen kategorian kriteerit ovat kuitenkin vaihdelleet hieman vuosittain, joten laajempia johtopäätöksiä ei sen osalta voi vetää.

Kuva: Pekka Hannila/Messukeskus

Taulukko 2: Helsingin suoriutuminen GDS-Indexin osa-alueilla

	Yhteensä	Ympäristö-kestävyys	Yhteiskunnallinen kestävyys	Palveluntuottajien kestävyys	Kongressikeskuksen kestävyys
2016	66 %	70 %	100 %	67 %	56 %
2017	78 %	89 %	92 %	79 %	68 %
2018	84 %	83 %	79 %	90 %	80 %

→ GDS-Indexin kotisivu: <https://www.gds-index.com/>

4. Union of International Associations: *International Meetings Statistics Report*

Union of International Associations (UIA) julkaisee vuosittain tilastoraportin kongressien ja kongressiosallistujien määristä. Kutakin vuotta koskevat tilastot julkaistaan aina seuraavana kesänä. Helsinki oli vuotta 2017 koskevassa tilastossa 20.; parhaimmillaan Helsinki on ollut kuudes edellisenä EU-puheenjohtajavuonna 2006.

Union of International Associations (UIA) julkaisee vuosittain lähinnä tilastoihin perustuvan raportin, jota on julkaistu vuodesta 1960 asti. Raportti perustuu kaupunkien itse toimittamiin lukuihin, joista UIA valitsee vertailuun tietyt kriteerit täyttävät kongressit. Kaikki kussakin kaupungissa järjestetyt kongressit eivät siis ole raportissa mukana. Väistämättä sijoituksiin vaikuttavat siis myös eri kaupunkien raportointitavat.

Julkaisussa esitetään kongressien määrät kaupungeittain ja maittain, ja näillä tiedoilla voidaan laskea kunkin kaupungin markkinaosuus. Kongressit on jaettu raportissa kolmeen ryhmään: A, B ja C. Ryhmässä A listataan vähintään 50 osallistujan kansainvälisten organisaatioiden järjestämiä tai sponsoroimia kongres-

seja. Ryhmässä B listataan kongresseja, jotka eivät mahdu kategorian A tiukkaan seulaan. B-ryhmän kongressien osallistujista pitää olla ulkomaalaisia vähintään 40 % ja kongressin pitää kestää vähintään kolme päivää. Ryhmässä C mukaan otetaan myös lyhyemmät ja pienemmät kongressit. Kaikki ryhmän B kongressit kuuluvat myös ryhmään C, joten Helsingin seuraama A+C-kategoria kattaa kaikki raportin listaamat kongressit.

Helsingin sijoitus on tällä vuosikymmenellä vaihdellut 14. (vuonna 2012) ja 25. (vuonna 2011) sijan välillä. Vuonna 2017 Helsinki oli sijalla 20 ja kongresseja oli yhteensä 108. Edellisenä vuonna sijoitus oli 15. ja kongresseja 128.

5. European Cities Marketing: Benchmarking Report

European Cities Marketing -järjestö (ECM) kokoaa vuosittain vertailuraportin jäsenkaupunkiansa matkailun kehityksestä. Vuoden 2019 raportti käsittelee vuotta 2018 ja julkaistaan kesällä 2019. Helsingin kannalta relevantit vertailukohtat löytyvät muista Pohjoismaista. Viimeisimmät tiedot koskevat vuotta 2017, jolloin Helsinki oli yöpymisten kasvussa pohjoismaisten pääkaupunkien vertailussa toisena Reykjavikin jälkeen.

European Cities Marketingin vertailussa on mukana yli 120 kaupunkia. Raportissa kerrotaan mukana olevien kaupunkien matkailun viime vuosien kehityksestä lähinnä tilastojen pohjalta. Raportin lisäksi ECM:n jäsenet saavat käyttöönsä myös aineistot taulukkoina.

Raportissa ei ole kyse varsinaisesta rankingista vaan enemmänkin tilastopaketesta, jossa kaupungeja on toki laitettu järjestykseen erilaisien mittarien kuten yöpymisten tai majoituska-

pasiteettien suhteen. Näissä vertailuissa suuret kaupungit ja erityisesti vakiintuneet matkakohdet nousevat kärkeen.

Uusimmassa eli vuotta 2017 koskevassa yöpymisvertailussa kärkikaupungit olivat Lontoo, Pariisi, Berliini ja Rooma. Helsinki oli sijalla 36 heti Reykjavikin jälkeen. Muista pohjoismaisista pääkaupungeista Tukholma oli sijalla 12, Kööpenhamina sijalla 18 ja Oslo sijalla 28.

6. Rutgers SPAA: *Global E-Governance Survey*

Kyseisen vertailun jatko on epävarma. Mahdollisia korvaavia vaihtoehtoja selvitetään.

Rutgers SPAA:n *Global E-Governance* -vertailussa asiantuntijat maailmanlaajuisesti arvioivat kuntien verkkosivuja yksityisyyden ja tietoturvan, käytettävyyden, sisällön, palveluiden ja asukkaiden osallistamisen näkökulmista. Vertailua on julkaistu kahden vuoden välein vuodesta 2003 alkaen.

Helsinki sijoittui vuoden 2011–2012 vertailussa sijalle 13, vuoden 2013–2014 vertailussa sijalle 16 ja vuoden 2015–2016 vertailussa sijalle 2. Tämän jälkeen uusia päivityksiä vertailusta ei ole ilmestynyt. Mahdollisen vaihtoehtoisen vertailun valitsemista selvitetään valtuustokauden jälkipuoliskolla.

7. IESE Business School: *Cities in Motion Index*

***Cities in Motion Indexissä* (CIMI) kaupunkeja arvioidaan yhdeksällä eri osa-alueella. Näistä teknologia-osa-alue on valittu Helsingin kaupunkistrategiamittareiden yhteydessä seurattavaksi. Helsingin sijoitus kyseisellä osa-alueella on pudonnut vuosien 2017–2019 välillä 52. sijalta 66. sijalle. Helsingin kokonaissijoitus vertailussa sen sijaan on samalla ajanjaksolla hienoisesti parantunut 24. sijalta 22. sijalle.**

Vuonna 2013 ensimmäistä kertaa julkaistussa CIMI-vertailussa pyritään arvioimaan kaupunkien kestävyyttä sekä niiden kaupunkilaisille tarjoamaa elämänlaatua yhdeksän osa-alueen kautta. Nämä ovat hallintotapa, kaupunkisuunnittelu, teknologia, ympäristö, kansainvälinen ulottuvuus, yhteisöllisyys, liikkuminen ja kuljetus, inhimillinen pääoma sekä talous. CIMI-vertailusta julkaistaan uusi editio vuosittain; uusimmassa eli vuoden 2019 vertailussa mukana oli yhteensä 174 kaupunkia.

Helsingissä on päätetty seurata säännöllisesti nimenomaan teknologia-osa-alueella sijoittumista digitalisaation kehittymisen seuraamiseksi. Teknologiakokonaisuuden indikaattoreista osa on valtakunnallisen tason mittareita.

Kokonaisuus antaa kuitenkin kaupunkilaisten teknologiaedellytyksistä laajan kuvan ja hyvän vertailuarvon. Indikaattoreina on lähinnä teknologisiin edellytyksiin kuten internet-liittymiin liittyviä mittareita.

Helsingin tulokset teknologia-osa-alueella ovat strategiakauden aikana heikentyneet. Vuonna 2017 Helsingin sijoitus teknologiaosuudessa oli 52., vuoden 2018 sijoitus oli 55., ja uusimmassa eli toukokuussa 2019 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 66. sijalle.

→ Vuoden 2019 raportti: https://media.iese.edu/research/pdfs/ST-0509-E.pdf?_ga=2.117269765.2062710645.1557211272-1364002905.1553244818

8. Suomen suurimmat kaupungit ja Open Knowledge International: *Finland local open data census*

***Finland local open data census* -vertailutaulukko kuvaa Suomen kaupunkien keskeisimpien julkisten tietoineistojen avaamisen tilannetta vuositasona. Helsinki on alusta lähtien sijoittunut vertailussa ykkössijalle.**

Vertailutaulukon peruspohjan on luonut Open Knowledge International -järjestö. Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat räätälöineet taulukon kategoriat vastaamaan Suomen lainsäädäntöä ja kuntien keskeisimpiä julkisia tietovarantoja. Tämän myötä taulukolle on annettu nimi *Finland local open data census*. Vastaavanlainen vertailutaulukko on käytössä myös muutamassa muussa maassa, esimerkiksi Yhdysvalloissa. Lähtökohtaisesti muiden maiden tiedot eivät kuitenkaan ole suoraan verrattavissa Suomen tietoihin.

Tietojen syöttämisestä ja ylläpidosta vastaa kukin kaupunki itse. Helsinki Region Infoshare ylläpitää pääkaupunkiseudun kaupunkien tietoja. Näiden kaupunkien osalta tiedot ovat ajan tasalla. Tietojen syöttäminen perustuu vapaaehtoisuuteen, joten muiden kaupunkien antamat tiedot eivät välttämättä ole täysin kattavia.

Finland local open data census -vertailun tuottaminen aloitettiin vuonna 2014, jolloin Helsinki

sijoittui vertailun ykkössijalle. Vuonna 2015 Helsinki jättäytyi vertailun ulkopuolelle, mutta palasi taas vuonna 2016 sen kärkeen. Vuoden 2016 jälkeen vertailussa käytettävää pisteytystä ja kategorioita on uudistettu.

Vuonna 2018 Helsinki on jälleen vertailutaulukon ykkösenä (pistemäärä 93 % maksimista). Ainoat taulukossa mainitut aineistot, joita Helsinki ei ole vielä avannut, ovat rakennusluvut sekä metatiedot kaupungin solmimista hankintasopimuksista. Seuraavilla sijoilla vertailussa ovat Vantaa (79 %), Espoo (77 %), Kauniainen (55 %) sekä Turku (38 %). Vuoden 2019 vertailutaulukko on vielä työn alla.

→ Vuoden 2019 vertailutaulukko:

<http://fi-cities.survey.okfn.org/year/2019>

→ Vuoden 2018 vertailutaulukko:

<http://fi-cities.survey.okfn.org/>

9. European Commission/European Data Portal: *Open Data Maturity in Europe*

***Open Data Maturity in Europe* on Euroopan unionin jäsenmaiden välinen vertailu, joka kuvaa vuositasolla muun muassa keskeisten datojen avaamisen tilannetta, avoimen datan verkkopalvelun laajuutta sekä avoimen datan vaikuttavuutta. Uusimmassa eli vuoden 2018 raportissa Suomi on sijalla 20.**

Avoimen datan kansainvälisen vertailun osalta kaupunginhallitukselle 12.3.2018 esitellyllä listalla ehdotettiin seurattavaksi Open Knowledge Internationalin ylläpitämää valtioiden välistä vertailua. Tuo vertailu on kuitenkin sittemmin lakautettu. Sen tilalla seurattavaksi on valittu vuosittain julkaistava EU-jäsenmaiden välinen vertailu nimeltä *Open Data Maturity in Europe*.

Open Data Maturity in Europe -vertailun toteuttaa EU:n ylläpitämä European Data Portal. Portaalin kautta kansalaiset pääsevät hyödyntämään EU:n toimielinten ja laitosten tuottamaa jatkuvasti kasvavaa datavarantoa. Suomen osalta vastaajana toimii Väestörekisterikeskus, joka hallinnoi kansallista avoindata.fi-palvelua.

Tietojen keruu toteutetaan joka kevät, ja raportti julkaistaan loppuvuodesta. Helsinki Region Infoshare (HRI) toimittaa tietoja omasta toiminnastaan avoindata.fi:n asiantuntijoille raportointia varten. Noin puolet avoindata.fi:ssä olevista aineistoista kopioituu sinne HRI:stä. Vaikka *Open Data Maturity in Europe* siis onkin valtio-

tason vertailu, sen voidaan katsoa olevan relevantti seurattava myös Helsingin kannalta.

Uusimmassa eli vuoden 2018 raportissa Suomi sijoittui sijalle 20. Suomi on sijoittunut aiemmin kärkisijoille, mutta vuonna 2018 sijoitus oli selkeästi aiempaa huonompi johtuen muun muassa avoimen datan vaikutusten systemaattisen seurannan puutteesta. Tosin vuoden 2018 tuloksia ei voi suoraan verrata aiempien vuosien tuloksiin, koska arviointimenetelmää on uudistettu.

→ European Data Portalin kotisivu:
<https://www.europeandataportal.eu/>

→ Vuoden 2018 raportti:
<https://www.europeandataportal.eu/en/news/open-data-maturity-europe-2018>

→ Tarkempi analyysi Suomen menestymisestä vertailun eri osa-alueilla: https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/country-factsheet_finland_2018.pdf

10. OECD: Programme for International Student Assessment (PISA)

Oppimisen, koulutuksen ja oppimisympäristöjen osalta seurataan Helsingin menestystä PISA-tutkimuksessa, jonka uusin raportti ilmestyy joulukuussa 2019. Virallinen raportti julkaistaan valtiotasoisena. Ennakkotiedon mukaan Helsingin kaupungilla on mahdollisuus tarkastella tutkimukseen osallistuneiden helsinkiläisten koulujen tuloksia erikseen. Aiempia vertailukelpoisia tuloksia Helsingin osalta ei ole saatavilla.

PISA (*Programme for International Student Assessment*) on OECD:n jäsenmaiden yhteinen tutkimusohjelma. Se tuottaa tietoa koulutuksen tilasta ja tuloksista kansainvälisessä vertailukehyksessä, mutta myös tietoa koulun ulkopuolella tapahtuvaan oppimiseen vaikuttavista tekijöistä. PISA-ohjelma koostuu kolmen vuoden välein toteutettavista PISA-tutkimuksista. Viimeisin tutkimus toteutettiin vuonna 2018.

PISA-ohjelmassa tutkitaan, miten 15-vuotiaat nuoret hallitsevat tulevaisuuden kannalta keskeisiä avaintaitoja, millaiset tekijät vaikuttavat näihin taitoihin ja miten taidot kehittyvät ajan myötä. PISA-tutkimuksessa arvioidaan lukutaitoa sekä matematiikan ja luonnontieteiden osaamista ja tutkimuksen pääalueet vaihtelevat eri tutkimuskerroilla. Lukutaito oli ensimmäisen, vuonna 2000 tehdyn tutkimuksen pääalue. Vuonna 2003 pääalue oli matematiikka ja vuonna 2006 luonnontiede. Vuonna 2009 vuorossa oli jälleen lukutaito, 2012 matematiikka ja 2015 luonnontiede. Vuoden 2018 tutkimuksessa Suomi osallistuu ensimmäistä kertaa kansainvälisenä optiona tarjottavaan talousosaamisen

arviointiin. Tutkimuskerrat eivät ole identtisiä, joten eri vuosien tuloksia ei voida suoraan verrata toisiinsa.

PISA-ohjelmassa tutkitaan 15-vuotiaita, jotka Suomessa ovat pääosin 9-luokkalaisia ja osin 8-luokkalaisia tai toisen asteen oppilaitoksen oppilaita. Tutkittavat valitaan satunnaisotannalla koko maasta. Vuoden 2015 tutkimuksessa mukana oli Suomesta noin 168 koulua ja 5 882 oppilasta.

Viralliset tutkimusraportit saadaan vain valtakunnan tasolla. Järjestäjäkohtaisia tuloksia on voitu tarkastella, koska kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on tiedossa ne Helsingin kaupungin peruskoulut, jotka ovat osuneet otokseen. Vuoden 2018 tulokset saataneen joulukuussa 2019. Tällöin voitaneen tehdä vertailua Helsingin tuloksista suhteessa Suomen tuloksiin.

→ PISA-tutkimuksen kotisivu:
<http://www.oecd.org/pisa/>

11. INSEAD & The Adecco Group: *Global City Talent Competitiveness Index*

Global City Talent Competitiveness Indexissä (GCTCI) vertaillaan kaupunkien kykyä kasvattaa ja houkuttaa osaajia sekä pitää heistä kiinni. Ensimmäisessä, vuonna 2016 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui 3. sijalle 46 kaupungin joukossa. Uusimmassa, vuonna 2019 julkaistussa vertailussa mukana olevien kaupunkien määrä on noussut 138:aan, mutta Helsinki on pysynyt edelleen kärkikymmenikössä eli 7. sijalla.

GCTCI:n taustalla on vuodesta 2013 lähtien julkaistu *Global Talent Competitiveness Index*, jossa vertaillaan valtioiden kykyä kasvattaa ja houkuttaa osaajia sekä pitää heistä kiinni. Vertailun taustavoimat ovat INSEAD (yksi maailman johtavista kauppakorkeakouluista) sekä The Adecco Group (maailman suurin henkilöstöpalveluyritys). Niiden lisäksi julkaisemisessa on mukana myös vaihtuva kolmas konsulttityyppinen organisaatio.

Suomi ja Helsinki ovat yleensä sijoittuneet GCTCI-tutkimuksessa erittäin hyvin. Helsinki sijoittui uusimmassa vertailussa seitsemännelle sijalle. Viime vuoden vertailussa Helsinki puolestaan oli viidennellä sijalla, sitä ennen kolmas. Kaupunkien saama kokonaisarvosana koostuu viiden pilarin keskiarvosta. Pilareissa on 3–4 mittaria, jotka perustuvat tilastomuuttujiin tai kyselytutkimuksiin. Yhdessä mittarissa menestyminen tukee myös muita, joten ne eivät ole toisistaan riippumattomia. Tilastomuuttujia ei aina ole saatavilla kaupunkitasolla, ja siksi esimerkiksi Helsingin tiedot tosiasiasisältävät koko Uudenmaan luvut. Tämä on normaali käytäntö konsulttityhtiöiden tekemissä kansainvälisissä vertailuissa ja rankingeissa.

Kaupungeja vertaillaan sen perusteella, kuinka hyvin 1) osaajien on mahdollista viihtyä kaupun-

gissa, 2) kaupungissa on osaajia houkuttelevia tekijöitä, 3) kaupunki kykenee kasvattamaan uusia osaajia, 4) kaupunki onnistuu pitämään osaajat kaupungissa, sekä 5) kaupunki on kansainvälistynyt.

Helsingin vahvuuksia ovat uusimman vertailun mukaan muun muassa kaupunkiin sijoittuneiden kansainvälisten organisaatioiden määrä, internet-yhteyksien yleisyys kotitalouksissa sekä korkeakoulutettujen osuus aikuisväestöstä. Muut pohjoismaiset pääkaupungit Helsinki jättää GCTCI-vertailussa jälkeensä seuraavissa mittareissa: osaajien pitäminen kaupungissa, kun he ovat tänne saapuneet (koettu turvallisuus, asumisen edullisuus) sekä kansainvälisten organisaatioiden määrä. Nämä nähdään vahvuuksina, jotka auttavat myös osavaa työvoimaa sijoittumaan kaupunkiin. Sen sijaan Helsingin nähdään pärjäävän muita pohjoismaisia pääkaupunkeja heikommin osaajien houkuttelussa (asukasta kohden laskettu bruttokansantuote ja elämänlaatu) sekä lentomat-kustajien määrässä. Lisäksi sosiaalisen median käyttö on vähäisempää kuin muissa pohjoismaisissa pääkaupungeissa.

→ *Global Talent Competitiveness Indexin* kotisivu: <https://gtcistudy.com/>

12. Economist Intelligence Unit: *Global Liveability Index*

Economist Intelligence Unitin tuottama *Global Liveability Index* on yksi kansainvälisesti seuratuimmista elämänlaatuvertailuista. Vuosina 2011–2017 Helsinki sijoittui säännöllisesti vertailun kärki-kymmenikköön. Vuonna 2018 Helsinki kuitenkin putosi sijalle 16. EIU:n raportissa todettiin, ettei Helsingin keräämässä pistemäärässä ollut sinänsä tapahtunut merkittävää pudotusta, vaan muutama muu kaupunki oli vain kirinyt ohi.

Global Liveability Index (joka on viime vuosina kulkenut myös nimillä *Liveability Ranking* sekä *Global Liveability Report*) pyrkii asettamaan kaupunkeja paremmuusjärjestykseen sen perusteella, miten hyvät elinolosuhteet ne tarjoavat. Käytännössä kutakin kaupunkia arvioidaan yli 30 kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen indikaattorin osalta. Indikaattorit jakautuvat viiteen yläkategoriaan: vakaus (painoarvo koko-naispisteiden osalta 25 %); terveydenhoito (20 %); kulttuuri ja ympäristö (25 %); koulutus (10 %); ja infrastruktuuri (20 %). Kaupunkien suoriutuminen näillä osa-alueilla arvioidaan ja niille annetaan vertailupistemäärät skaalalla 1–100, jossa 1 merkitsee sietämätöntä ja 100 ihanteellista.

Mukana EIU:n vertailussa on yhteensä 140 kaupunkia. Vuosina 2011–2017 Helsinki sijoittui joka kerta vertailun kärkikymmenikköön.

Arvioitavista yksittäisistä osa-alueista Helsinki sai vuodesta toiseen täydet 100 pistettä vaikkokauden ja terveydenhoidon osalta. Muillakin osa-alueilla Helsinki sai säännöllisesti yli 90 pistettä lukuun ottamatta kulttuuria ja ympäristöä, jonka osalta Helsingin vertailupistemäärä on ollut vuodesta 2015 lähtien 88,7.

Global Liveability Indexin kärkikymmenikkö pysyi koko 2010-luvun ajan suhteellisen muuttumattomana, mutta vuoden 2018 raportissa tapahtui monia mullistuksia. Vuosikaudet ykkösjäällä ollut Melbourne putosi kakkoseksi Wienin jälkeen, ja uusina tulokkaina kärkikymmenikköön nousivat Osaka, Tokio ja Kööpenhamina. Kymmenen kärjen ulkopuolelle sen sijaan putosivat Helsinki, Auckland ja Perth, jotka olivat pysyneet kärkikymmenikössä koko 2010-luvun ajan.

13. fDi Intelligence: *European Cities and Regions of the Future*

Helsinki sijoittuu 15. sijalle uusimmassa *European Cities and Regions of the Future* -vertailussa, joka mittaa kaupungin kykyä houkuttaa investointeja. Vertailussa on mukana noin 300 kaupunkia, myös Euroopan unionin ulkopuolelta. Vertailussa katsotaan erikseen myös kaupunkien kehittäjäorganisaatioiden strategioita investointien houkuttelemiseksi. Tässä vertailussa Helsinki Business Hub sijoittuu kymmenenneksi.

European Cities and Regions of the Future -vertailu pyrkii vuosittain asettamaan eurooppalaisia kaupunkeja ja alueita paremmuusjärjestykseen sen perusteella, miten houkuttelevia kohteita ne ovat ulkoa tuleville investoinneille sekä kuinka hyvin alueelliset kehittäjäorganisaatiot kykenevät markkinoimaan aluetta sijoittajille. Vertailussa arvioidaan kaupunkien ja alueiden menestystä seuraavilla osa-alueilla: 1) taloudellinen potentiaali; 2) inhimillinen pääoma ja elämäntyyli; 3) kustannustehokkuus; 4) yhteydet ja 5) yritysystävällisyys. Arvioinnissa käytetään sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia indikaattoreita. Indikaattoreita on painotettu sen mukaan, miten tärkeitä ne ovat yritysten päätöksenteossa niiden tehdessä investointeja. Vertailun laatii fDi Intelligence, joka on talouslehti Financial Timesin palvelu, joka tuottaa tietoa suorien ulkomaisten investointien tueksi.

Uusimmassa, vuonna 2018 julkaistussa vertailussa Helsinki sijoittui kokonaispisteissä viidennelletoista sijalle (kokoluokassaan kolmannelle). Parhaaseen sijoitukseensa eli toiseksi maailmassa Helsinki yltää inhimillisen pääoman ja elämäntavan kategoriassa. Taloudellisen potentiaalın kategoriassa Helsinki yltää sijalle neljä. Yritysmuonteisyyden ja yhteyksien osalta Helsinki sijoittuu sijalle seitsemän. Helsingin vahvuuksia inhimillisessä pääomassa ovat lukutaito, korkea koulutustaso, korkea eliniänodote ja kyky houkuttaa osaajia. Taloudellisen potentiaalın saralla näitä puolestaan ovat bruttokansantuotteen kasvu, patenttien määrä sekä isojen infrahankkeiden määrä. Helsingin yritysmyönteisyydestä kertovat esimerkiksi IT-sektorin laajuus sekä korruption ja riskien vähäisyys. Yhteyksissä Helsingin vahvuuksia ovat laajakaistayhteyksien nopeus sekä internetin ja kännyköiden käytön yleisyys.

14. Startup Genome: *Global Startup Ecosystem Report*

Startup Genome vertailee vuosittain julkaistavassa *Global Startup Ecosystem Reportissa* startup-ekosysteemin menestystekijöitä. Vuonna 2019 vertailun luonne muuttui aikaisempaan verrattuna, kun mukaan otettiin huomattavasti aiempaa enemmän kaupunkeja. Helsinki erottui aikaisemmin startup-ekosysteeminsä tiiviydellä ja yhteisöllisyydellä, mutta uusimmassa raportissa se luokiteltiin haastajan asemaan.

Startup Genome vertailee vuosittain julkaistavassa *Global Startup Ecosystem Reportissa* startup-ekosysteemin menestystekijöitä. Uusimmassa, vuonna 2019 ilmestyneessä raportissa vertaillaan 150 kaupunkia/kaupunkiseutua, joista kymmenen EU:n alueella, ja eri aloja keskenään. Valittuja aloja ovat muun muassa tekoäly, lohkoketjuteknologia, robotiikka, biotieteet, digitaalinen terveys, kyberturvallisuus ja peliala. Tiedon lähteinä käytetään asiantuntijahaastatteluja, kyselyä sekä maksullisia startup-toimintaan liittyviä nettisivuja. Raportissa vertaillaan esimerkiksi kaupunkien rahoitusmahdollisuuksia, markkinoiden kokoa, osaajien määrää ja kokemusta.

Vaikkei Helsinki sijoitukaan maailman 30 terävimmän startup-ekosysteemin joukkoon, tekoälyalalla se päätyy maailman 15 ja pelialalla 10 kiinnostavimman joukkoon. Tekoäly nähdään raportissa kasvavaksi startup-alaksi, kun taas pelialan startupien määrä ennemminkin laskee.

Vuoden 2019 kaupunkikohtaista tarkempaa analyysiä ei ole vielä julkaistu, mutta aikai-

semmissä raporteissa Helsingin seudun vahvuutena pidettiin paikallista yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan startup-perustajien tukea toisilleen, eli esimerkiksi neuvojen antamista sekä avun tarjoamista omista verkostoista. Yhteisöllisyyttä pidetään raportissa yhtenä ekosysteemien menestystekijänä: koko ekosysteemi on vahvempi, kun perustajat auttavat toinen toisiaan.

Toisaalta Startup Genome on nostanut esille myös alueita, joilla Helsinki voisi kehittyä edelleen. Jo vuoden 2017 raportissa mainittiin, että Helsingissä tarvittaisiin lukumääräisesti lisää startupeja. Sama huomio toistettiin myös vuonna 2018 ja todettiin, että erityisesti maa-hanmuuttajien ja naisten perustamia startupeja kaivattaisiin lisää. Lisäksi raportissa tuotiin esiin se, että helsinkiläiset startupit hakeutuivat jo varsin mallikkaasti ulkomaille, mutta selkeästi suurin osa niistä jää Euroopan sisäpuolelle. Jatkossa tulisikin panostaa siihen, että yhä useampi startup pääsisi kiinni myös Euroopan ulkopuolisiin markkinoihin.

Julkaisija:
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
2019

Kannen kuva:
Jussi Hellsten/Helsinki Marketing

Taitto:
Aste Helsinki Oy